

Základní škola a mateřská škola Hrubý Jeseník, okres Nymburk
tel.: 325 588 345, e-mail: zshrjesenik@volny.cz
www.zshrjesenik.unas.cz

Program proti šikanování ve škole	
Č.j.: Hru-8/09/3	Účinnost od: 15.4.2009
Spisový znak: 2 - 1	Skartační znak: A5
Změny: -----	

Obsah

1. 1.Předmět
2. Vymezení základních pojmů
3. Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků , informování pedagogických pracovníků
4. Prevence proti šikanování
5. Systém úkolů pro pracovníky školy v oblasti prevence proti šikaně
6. Krizová telefonní linka proti šikaně
7. Krizový plán a postupy řešení šikanování
- 7.1 Postup pedagogického pracovníka a ředitele školy
- 7.2 Vyšetřování šikany
- 7.3 Spolupráce se specializovanými institucemi a Policií ČR
- 7.4 Postup rodičů při podezření na šikanování

Seznam příloh

1. Informace pro rodiče, informační leták pro žáky ZŠ
2. Minimální preventivní program
3. Příklady šikanování
4. Směrnice k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků
5. Směrnice ředitele školy k bezpečnosti o ochraně zdraví žáků při výletech, exkurzích a výukovém pobytu
6. Školní řád

Právní východiska

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, Č.j. 24 246/2008-06
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Č.j.: 20 006/2007-51

1. Předmět

Tento Program proti šikanování ve škole slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům školy.

Tento program je nedílnou součástí Primární prevence sociálně patologických jevů ve škole a Minimálního preventivního programu školy.

2. Vymezení základních pojmů

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamoceny, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpusobovací konflikty nejsou vzácností!)

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu

intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozdělení na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

3. Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola či školská zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky v souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, vzdělání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).

Pedagogický pracovník musí šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka. Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům, ovlivňují chování žáků.

4. Prevence proti šikanování

Základem prevence šikanování a násilí ve škole je Školní vzdělávací program „Škola pro obec“, který podporuje pozitivní vzájemné vztahy mezi žáky (a mezi žáky a učiteli) a usiluje o vytváření bezpečného prostředí školy, především kapitola 3. Klíčové kompetence a kapitola 11.1 Osobnostní a sociální výchova a 11.2 Výchova demokratického občana.

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne.

5. Systém úkolů pro pracovníky školy v oblasti prevence proti šikaně

- 5.1. Ředitel školy
- 5.2. Pedagogický pracovník
- 5.3. Třídní učitel
- 5.4. Školní metodik prevence

5.1. Ředitel školy

Úkol	termín
Podporuje pozitivní vzájemné vztahy mezi žáky a učiteli	Průběžně
Zajistí další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem žáků jako prevenci šikanování	Dle plánu DVPP
Zajistí další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování.	Dle plánu DVPP
Vytváří systém aktivit školy v oblasti prevence šikanování a násilí.	Srpen, září
Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky, zaměří se na prostory, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.	Srpen
Zajistí, aby pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý školní kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.	Pg. rady
Zajistí finanční prostředky na doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování	Rozpočet
Ve školním řádu jasně stanoví pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.	Školní řád
Vytvoří školní Program proti šikanování, tento program se stane součástí Minimálního preventivního programu, zejména na krizovém plánu, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde	Srpen
Zajistí, aby s krizovým plánem byli vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni žáci (přiměřeně jejich věku) a jejich zákonní zástupci.	Září, průběžně
Zajistí formy spolupráce s dalšími institucemi při řešení šikany (pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR).	Průběžně
Zpracuje do klasifikačního řádu výchovná opatření pro potrestání agresorů: - Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele- snížení známky z chování, převedení do jiné třídy.	Srpen
Zajistí spolupráci se specializovanými institucemi, se kterými bude škola spolupracovat v případě zjištění šikany.	Průběžně
Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami nebo zda škola	Při zjištění

potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.	
V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.	Při zjištění
V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.	Při zjištění
V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.	Při zjištění
Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany.	Při zjištění
Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) oznámí tuto skutečnost Policii ČR.	Při zjištění
Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.	Při zjištění
V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů	Při zjištění
Informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí	Při zjištění

5.2. Pedagogický pracovník

Úkol	termín
Seznámí se s charakteristikou šikanování a projevy šikanování	Průběžně
Zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).	Průběžně
Předchází šikanování mezi žáky, projevy šikanování neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.	Průběžně
Rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.	Průběžně
Vede důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhá rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.	Průběžně
Zajistí dodržování školního řádu, kde budou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.	Průběžně
Bude znát metody vyšetřování šikanování pro počáteční šikanu i pokročilou formu šikany.	Průběžně
Bude dodržovat výchovná opatření v klasifikačním řádu při potrestání agresorů: - napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele - snížení známky z chování.	Při zjištění
Bude dodržovat v souladu s pracovním řádem dohled nad žáky, zaměří se	Dle plánu školy

na prostory, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.	
Bude se podílet na realizaci Programu proti šikanování (součást Minimálního preventivního programu), zejména na krizovém plánu, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.	Průběžně
Informují-li rodiče o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a informuje ředitele školy.	Při zjištění
Má-li podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a informuje ředitele školy.	Při zjištění
V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.	Při zjištění
Informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.	Při zjištění

5.3. Třídní učitel

Úkol	termín
Seznámí se s charakteristikou šikanování a projevy šikanování	Průběžně
Zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).	Průběžně
Předchází šikanování mezi žáky, projevy šikanování neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.	Průběžně
Rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.	Průběžně
Vede důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhá rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.	Průběžně
Zajistí dodržování školního řádu, kde budou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.	Průběžně
Bude znát metody vyšetřování šikanování pro počáteční šikanu i pokročilou formu šikany.	Průběžně
Vytváří dobré vztahy uvnitř třídního kolektivu, zabývá se vztahy v třídním kolektivu.	Průběžně
Vytváří pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu a vytváří dobré sociální klima třídy.	Průběžně
Posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy.	Průběžně
Bude dodržovat v souladu s pracovním řádem dohled nad žáky, zaměří se na prostory, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.	Průběžně
Bude se podílet na realizaci Programu proti šikanování (součást Minimálního preventivního programu), zejména na krizovém plánu, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.	Průběžně
Zajistí, aby žáci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to	Září, průběžně

jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.	
Seznámí prokazatelně s krizovým plánem vždy na začátku školního roku žáky (přiměřeně jejich věku) a jejich zákonné zástupce.	Září, průběžně
Bude dodržovat výchovná opatření v klasifikačním řádu při potrestání agresorů: - napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížení známky z chování. - navržení převedení do jiné třídy.	Při zjištění
Informují-li rodiče o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence, informuje ředitele školy.	Při zjištění
Má-li podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence, informuje ředitele školy.	Při zjištění
V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.	Při zjištění
Informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.	Při zjištění
Informuje dotčené rodiče o vyšetřování šikany.	Při zjištění

5.4. Školní metodik prevence

Úkol	termín
Seznámí se s charakteristikou šikanování a projevy šikanování pedagogické pracovníky a žáky.	Průběžně
Zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).	Průběžně
Předchází šikanování mezi žáky, projevy šikanování neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.	Průběžně
Rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.	Průběžně
Vede důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhá rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.	Průběžně
Zajistí dodržování školního řádu, kde budou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.	Průběžně
Bude znát metody vyšetřování šikanování pro počáteční šikanu i pokročilou formu šikany.	Průběžně
Bude dodržovat v souladu s pracovním řádem dohled nad žáky, zaměří se na prostory, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.	Dle plánu školy
Bude se podílet na realizaci Programu proti šikanování (součást Minimálního preventivního programu), zejména na krizovém plánu, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.	Průběžně
Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.	Rozpočet

Bude se podílet na realizaci Programu proti šikanování (součást Minimálního preventivního programu), koordinuje činnost při tvorbě krizového plánu, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.	Srpen, průběžně
Zpracuje přehled specializovaných institucí včetně kontaktů, se kterými bude škola spolupracovat v případě zjištění šikany	Srpen, průběžně
Bude dodržovat výchovná opatření v klasifikačním řádu při potrestání agresorů: - napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele - snížení známky z chování. - navržení převedení do jiné třídy.	Při zjištění
Informují-li rodiče o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.	Při zjištění
Má-li podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, informuje ředitele školy.	Při zjištění
V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.	Při zjištění
Informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.	Při zjištění

6. Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: 286 881 059

7. Krizový plán a postupy řešení šikanování

7.1. Postup pedagogických pracovníků a ředitele školy

Postup pedagogického pracovníka

1. Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence, informuje ředitele školy.
2. Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence, informuje ředitele školy.
3. V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.
4. Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.
5. Navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů.

Postup ředitele školy

1. Přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák)
2. Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.
3. V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů
4. Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí.
5. V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

6. V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
7. V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
8. Dojde-li k závažnějšímu případu šikany nebo při podezření, že šikana naplnila skutkovou podstatu trestného činu (provinění) oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
9. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.
10. Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů

7.2. Vyšetřování šikany

Postupy při řešení šikany :

1. Konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, nezapomenout na předchozího třídního učitele !
2. Co nejdříve oznámit své podezření vedení školy, konzultovat další postup. Dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel nebo jiná osoba (měl by to být člověk znalý problematiky). Případně přizvat psychologa.
3. Mezi čtyřma očima a bez zbytečného humbuku vyslechnout více nezaujatých svědků – spolužáků. Důležité věci si zapisovat (nahrávat), porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
4. Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o spolupráci.
5. Teprve nyní vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. Vše zapisovat nebo nahrávat. Tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje !
6. Vyslechnout agresory – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.
7. Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, učitelé, psycholog z PPP). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikana a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ nebo recidivu.
8. Individuálně pozvat k jednání rodiče agresorů, seznámit se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají zvážit oznámení na OPD a Policii ČR. V otázce trestů nepřistupovat na kompromisy.
9. Pozvat rodiče oběti, seznámit se situací, domluvit se na opatřeních (organizační opatření). Odmítají-li spolupracovat, zvážit oznámení na OPD.
10. Teprve nyní (vynechat případné citlivé detaily), prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu nadále pozorně sledovat !!!
11. Pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, a nikoli oběť.

7.3. Spolupráce se specializovanými institucemi a Policií ČR

Při předcházení případům šikany spolupracovat s institucemi :

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie

- policie ČR – řešení závažných problémů šikany na škole, prevence dle programu a možností školy

7.4. Postup rodičů při podezření na šikanování

Postup při podezření na šikanování, o kterém jsou informováni, by měl být následující :

1. Rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele popřípadě dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází.
2. Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy.
3. V případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy.
4. Jsou-li rodiče přesvědčeni, že postupuje škola při řešení šikanování nedostatečně, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy, ..., nebo podat stížnost na školu České školní inspekci. Stížnost podaná písemně, osobně nebo v elektronické podobě se přijímá na adrese ČŠI ... Stížnost je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI, stížnost je možno podat i na ústředí tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. elektronicky na adresu posta@csicr.cz.

Seznam příloh

1. Informace pro rodiče, informační leták pro žáky ZŠ
2. Realizace minimálního preventivního programu
3. Příklady šikanování
4. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
5. Školní řád

Mgr. Oberhel Jaroslav
ředitel školy

Příloha č.1 : Informace pro rodiče, informační leták pro žáky ZŠ

Informační leták pro žáky ZŠ

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto.

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ (ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE).

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšimli si tě.

Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.
- Svěř se svým rodičům.
- V případě, že nenajdeš odvalu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou

Linku bezpečí, telefon 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

Příloha č.2 : Realizace minimální preventivní program

Realizace preventivního programu :

1. Zařazení témat do osnov vzdělávacího programu :

1. ročník : Prvouka

- prostředí třídy, bezpečná cesta do školy
- mezilidské vztahy, komunikace
- chování lidí
- lidské tělo
- péče o zdraví a nemoc (základní hygienické návyky, vztah k ostatním)
- základní pravidla používání léků
- úrazová zábrana
- situace hromadného ohrožení
- bezpečné chování v různém prostředí, krizové situace
- vztah k neznámým lidem, přivolání pomoci

2. ročník : Prvouka

- bezpečná cesta do školy
- mezilidské vztahy, komunikace
- chování lidí
- rostliny
- houby (jedlé, jedovaté)
- úrazová zábrana
- osobní hygiena
- pitný režim
- bezpečné chování v silničním provozu
- bezpečné chování v různém prostředí, krizová situace
- vztah k neznámým lidem, přivolání pomoci
- situace hromadného ohrožení

3. ročník : Prvouka

- mezilidské vztahy, komunikace
- chování lidí a jejich soužití
- slušnost, ohleduplnost, solidarita
- právo a spravedlnost, základní lidská práva a práva dítěte
- rostliny a houby
- lidské tělo
- péče o zdraví a zdravá výživa
- návykové látky
- osobní bezpečí
- situace hromadného ohrožení

4. ročník: Člověk a jeho svět

- osobní bezpečí
- situace hromadného nebezpečí
- rostliny a houb

- soužití lidí
- chování lidí
- právo a spravedlnost

5. ročník: Člověk a jeho svět - Přírodověda

- základní stavba a funkce orgánů lidského těla
- péče o zdraví a zdravá výživa
- návykové látky a zdraví
- situace hromadného ohrožení
- rostliny a houby
- soužití lidí
- chování lidí
- právo a spravedlnost
- základní globální problémy

2. Témata besed metodika protidrogové prevence :

1. ročník

Září: Co je to zdraví

Říjen: Hygiena

Listopad: Výživa

Prosinec: Pohyb

Leden: Vztahy k ostatním

Únor: Alkohol

Březen: Kouření

Duben: Drogy 1– léky

Drogy 2 – účinky a následky požití neznámé drogy

Květen: Nebezpečí od cizích lidí

Červen: Nebezpečí odhozených jehel a stříkaček

2.ročník

Září: Nástup do školy (kamarádi, učitelé, rodiče)

Říjen: Jak si udržujeme zdraví

Listopad: Šikana

Prosinec: Práva dětí

Leden: Alkohol

Únor: Kouření

Březen: Znalost rostlin, lesních plodů

Duben: Drogy

Květen: Nebezpečí od cizích lidí

Červen: Nácviky odmítání

3.ročník

Září: Nástup do školy (kamarádi, učitelé, rodiče)

Říjen: Zdraví (nemoci, zranění)

Listopad: Zdraví (sociální složka)

Prosinec: Vědomí (naše smysly ovlivňují chování)

Leden: Alkohol

Únor: Kouření

Březen: Jak reklama ovlivňuje náš život (vytvoření antireklamy na kouření či alkohol)

Duben: Práva dětí

Květen: Znalost rostlin

Červen: Nácviky odmítání, osobní bezpečí

4. a 5.ročník

Září: Nástup do školy (kamarádi, učitelé, rodiče)

Říjen: Zdraví (fyzické, psychické, sociální složka, léky)

Listopad: Já jako osobnost (sebehodnocení, rozvoj sebevědomí, hodnocení druhých)

Prosinec: Dětská práva

Leden: Šikana (předmět, charakteristika, příklady přímé, nepřímé šikany, výchovná opatření)

Únor: Drogy (základní poznatky – vzhled, účinky, projevy)

Březen: Drogy (mechanismus vzniku závislosti)

Duben: Nácviky odmítání, kam se obrátit

Květen: Znalost rostlin

Červen: Zdraví (onemocnění, úrazy, osobní bezpečí)

3. Volnočasové aktivity :

Zájmové kroužky :

Tanečně dramatický kroužek

Pondělí 13.00 hodin – 14.00 hodin

Sportovní kroužek

Úterý 13.00 hodin – 14.30 hodin

Počítačový kroužek

Středa 12.45 hodin – 13.30 hodin

Výtvarný kroužek

Čtvrtek 12.45 hodin – 14.00 hodin

Tvorba školního časopisu

Čtvrtek 12.45 hodin – 14.00 hodin

4. Mimoškolní činnost :

Loučení s prázdninami (srpen) s TJ

Předvánoční den otevřených dveří (prosinec) škola

Volba Miss Čarodějnice (duben) s TJ

Jeseňská dětská šlápota (červen) s TJ

Příloha č.3 : Příklady šikanování

Případ: Zpověď oběti počátečního stadia šikanování (doslovný přepis)

- nadávaj mi
- dělaj mi naschvály
- maj na mne poznámky když přijdu po nemoci
- rejpať do mne
- když se učitel rozhoduje koho vyzkoušet tak mu poraděj mne
- když nejsem ve škole říkaj učitelům, co není pravda
- když něco provedou, snaží se to svalit na mne
- když se učitel zeptá jestli někdo má tahák, hned se všichni ozvou, že mám já
- vo hodině, když píssemka, tak zničeho nic se ozve abych neopisoval
- všichni maj strašnou radost když dostanu špatnou známku
- když jsem služba, tak všichni udělaj ve třídě nepořádek
- nepouští mne mezi sebe když si povídají
- když si řeknu o sešit tak řeknou, že ho nemají dopsanej a pak ho pučej někomu jinýmu
- ve frontě na oběd mne předbíhají
- když je ve třídě smrad tak hned řeknou že jsem si prd
- povyšujou se nade mne
- Nic mi nepučej
- když něco udělám, hned to všem řeknou
- plivnou mi na židli a na všechny ostatní, abych si nemohl najít jinou
- na výtvarce si ode mne vezmou štětec a nic mi neřeknou a maj z toho strašnou srandu, když ho hledám
- když v matice někdo počítá na tabuli, tak mu raděj a řeknou mu i výsledky. Ale mně ne.
Když už mi poraděj, tak špatně
- někdy mi tašku zamknou do skříně a říkaj že od ní nemaj klíč
- když se učitel zeptá kdo chybí tak místo mého jména řeknou nějakou nadávku